

Nạp chồng toán tử - Operator Overload

Giới thiệu

- ❖ C/C++ đã cung cấp sẵn các toán tử cho các kiểu dữ liệu cơ bản (int, float...)
- ❖ Đối với các kiểu dữ liệu người dùng: C++ cho phép định nghĩa các toán tử trên các kiểu dữ liệu người dùng → overload
- ❖ Các toán tử cho phép ta sử dụng cú pháp toán học đối với các kiểu dữ liệu của C++ thay vì gọi hàm (*tuy bản chất vẫn là gọi hàm*).
 - Ví dụ thay **a.set(b.cong(c));** bằng **a = b + c;**
 - Gần với kiểu trình bày mà con người dùng quen
 - Đơn giản hóa mã chương trình

Operator Overload

- ❖ Một toán tử có thể dùng cho nhiều kiểu dữ liệu.
→ ***có thể tạo các kiểu dữ liệu đóng gói hoàn chỉnh (fully encapsulated) để kết hợp với ngôn ngữ như các kiểu dữ liệu cài sẵn.***

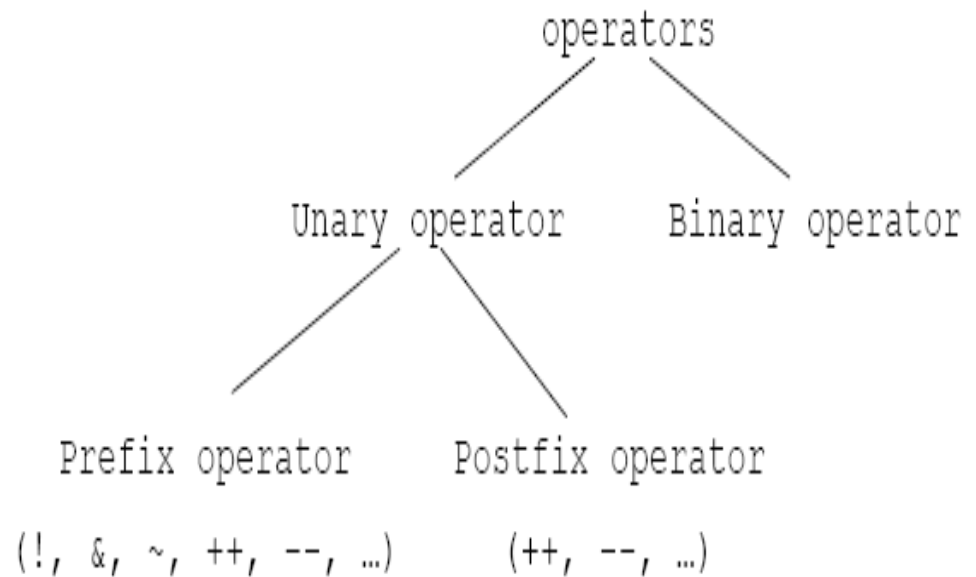
❖ Ví dụ:

```
Phanso z(1,3) , z1(2,4) , z2(5,4) ;  
z = z1 + z2 ;  
z = z1 + z2*z1 + Phanso(3,1) ;
```

Các toán tử của C++

- ❖ Các toán tử được chia thành hai loại theo số toán hạng nó chấp nhận
 - **Toán tử đơn** nhận một toán hạng
 - **Toán tử đôi** nhận hai toán hạng
- ❖ Các toán tử đơn lại được chia thành hai loại
 - **Toán tử trước** đặt trước toán hạng
 - **Toán tử sau** đặt sau toán hạng

Các toán tử của C++ (tt)

- ❖ Một số toán tử đơn có thể được dùng làm cả toán tử trước và toán tử sau: ++,--
- ❖ Một số toán tử có thể được dùng làm cả toán tử đơn và toán tử đôi: *
- ❖ Toán tử chỉ mục ("[...]") là toán tử đôi, mặc dù một trong hai toán hạng nằm trong ngoặc: `arg1[arg2]`
- ❖ Các từ khoá "new" và "delete" cũng được coi là toán tử và có thể được định nghĩa lại

Các toán tử overload được

+	-	*	/	%
^&		!	=	<
>	+=	-=	*=	/=
~=	%=	^=	&=	=
>>=	<<=	==	!=	<=
>=	&&		++	--
,	->	->*	()	[]
new	delete	new[]	delete[]	
>>				
<<				

Cú pháp của Operator Overloading

- ❖ Khai báo và định nghĩa toán tử thực chất không khác với việc khai báo và định nghĩa một loại hàm bất kỳ nào khác
- ❖ Sử dụng tên hàm là "operator@" cho toán tử "@". Ví dụ: **operator+**
- ❖ Số lượng tham số tại khai báo phụ thuộc hai yếu tố:
 - Toán tử là toán tử đơn hay đôi
 - Toán tử được khai báo là hàm toàn cục hay phương thức của lớp

Cú pháp của Operator Overloading

aa@bb

➔ aa.operator@(bb)

@aa

➔ aa.operator@()

aa@

➔ aa.operator@(int)

là phương thức của lớp

hoặc operator@(aa,bb)

hoặc operator@(aa)

hoặc operator@(aa,int)

là hàm toàn cục

Các bài toán nạp chồng toán tử

- ❖ Thư viện nhập xuất `iostream.h`
- ❖ Toán tử gán (operator `=`)
- ❖ Toán tử số học (operator `+`, ...)
- ❖ Toán tử so sánh (operator `>`, ...)

Thư viện nhập xuất iostream.h

<< : toán tử ra

>> : toán tử vào

Ví dụ: nhập vào giá trị cho một biến số nguyên:

```
int a;  
printf("nhập a: ");  
scanf("%d", &a);
```

```
int a;  
cout << "nhập a: ";  
cin >> a ;
```

Đặt vấn đề


```
CSoPhuc x;  
x.nhap( );  
x.xuat( );
```

```
CSoPhuc x;  
cin >> x;  
cout << x;
```

→ để giải quyết vấn đề trên phải định nghĩa **toán tử vào** và **toán tử ra** cho lớp CSoPhuc

Số phức

- Số ảo i là số thoả: $i^2 = -1$.
- Số phức z có dạng: $z = a + bi$ trong đó a được gọi là phần thực, b gọi là phần ảo.

Cho 2 số phức $z_1 = a_1 + b_1i, z_2 = a_2 + b_2i$. Khi đó:

$$z_1 = z_2 \Leftrightarrow \begin{cases} a_1 = a_2 \\ b_1 = b_2 \end{cases}$$

$$z_1 \pm z_2 = (a_1 \pm a_2) + (b_1 \pm b_2)i$$

$$z_1 z_2 = (a_1 + b_1i)(a_2 + b_2i) = a_1 a_2 - b_1 b_2 + (a_1 b_2 + a_2 b_1)i$$

$$\frac{z_1}{z_2} = \frac{a_1 + b_1i}{a_2 + b_2i} = \frac{(a_1 + b_1i)(a_2 - b_2i)}{(a_2 + b_2i)(a_2 - b_2i)} = \frac{a_1 a_2 + b_1 b_2 + (b_1 a_2 - b_2 a_1)i}{a_2^2 + b_2^2}$$

Khai báo lớp CSoPhuc


```
class CSoPhuc
```

```
{
```

```
    private:
```

```
        float thuc;
```

```
        float ao;
```

```
    public:
```

```
        friend istream& operator>> (istream& is, CSoPhuc& x);
```

```
        friend ostream& operator<< (ostream& os, CSoPhuc& x);
```

```
        .....
```

```
};
```

```
CSoPhuc x;
```

```
cin >> x;
```

```
cout << x;
```

→ **friend**: hàm bạn của một lớp thì được phép truy xuất đến mọi thành phần thuộc tính, phương thức của lớp

Định nghĩa toán tử vào >>


```
istream& operator>> (istream& is, CSoPhuc& x)
{
    cout << "Nhap phan thuc: ";
    is >> x.thuc;
    cout << "Nhap phan ao: ";
    is >> x.ao;
    return is;
}
```


Định nghĩa toán tử ra <<


```
ostream& operator<< (ostream& os, CSoPhuc& x)
{
    os << "(" << x.thuc << "+" << x.ao << "i" << ")";
    return os;
}
```

Sử dụng toán tử vào và toán tử ra

CSoPhuc a;

```
cin >> a;
```

```
cout << a;
```

CSoPhuc a, b, c, d;

```
cin >> a >> b >> c >> d;
```

```
cout << a << b << c << d;
```

Bài tập 1

❖ Hãy khai báo và định nghĩa *toán tử vào* và *toán tử ra* cho lớp CPhanSo.

```
class CPhanSo
{
    private:
        int tu;
        int mau;
    public:
        void rutgon();
        friend istream& operator>> (istream& is, CPhanSo& x);
        friend ostream& operator<< (ostream& os, CPhanSo& x);
        CPhanSo operator = (CPhanSo x);
        CPhanSo operator + (CPhanSo x);
        CPhanSo operator - (CPhanSo x);
        CPhanSo operator * (CPhanSo x);
        CPhanSo operator / (CPhanSo x);
        int operator > (CPhanSo x);
        int operator < (CPhanSo x);
        int operator >= (CPhanSo x);
        int operator <= (CPhanSo x);
        int operator == (CPhanSo x);
        int operator != (CPhanSo x);
};
```

```

istream& operator>> (istream& is, CPhanSo& x)
{
    cout << "Nhap tu: ";
    is >> x.tu;
    do {
        cout << "Nhap mau: ";
        is >> x.mau;
    }while (x.mau==0);

    return is;
}

```

```

ostream& operator<< (ostream& os, CPhanSo& x)
{
    os << x.tu << '/' << x.mau;
    return os;
}

```

Toán tử gán (operator=)

❖ Khái niệm: Toán tử gán trong ngôn ngữ C được sử dụng để gán giá trị của biến này cho biến khác.

→ Mở rộng cho C++, toán tử gán được sử dụng để gán thành phần dữ liệu của đối tượng này cho đối tượng khác.

Đặt vấn đề


```
class CHocSinh
```

```
{
```

```
    private:
```

```
        char hoten[30];
```

```
        int toan;
```

```
        int van;
```

```
        float dtb;
```

```
        .....
```

```
};
```

```
CHocSinh a,b
```

```
a.nhap();
```

```
....
```

```
b = a;
```

Để giải quyết vấn đề trên ta phải định nghĩa toán tử gán cho lớp CHocSinh theo cách thức: **b=a**

b=a → đối tượng b gọi thực hiện phương thức **operator=** với tham số a

Khai báo


```
class CHocSinh  
{
```

```
    private:
```

```
        char hoten[30];
```

```
        int toan;
```

```
        int van;
```

```
        float dtb;
```

```
    public:
```

```
        CHocSinh operator=(CHocSinh x);
```

```
        ...
```

```
};
```

```
CHocSinh a,b
```

```
a.nhap();
```

```
....
```

```
b = a;
```

Định nghĩa toán tử gán


```
CHocSinh CHocSinh::operator=(CHocSinh x)
```

```
{
```

```
    strcpy (hoten, x.hoten);
```

```
    toan = x.toan;
```

```
    van = x.van;
```

```
    dtb = x.dtb;
```

```
    return *this;
```

```
}
```

→ **this** là con trỏ giữ địa chỉ của đối tượng đang gọi thực hiện phương thức

→ ***this** nội dung của đối tượng mà this trỏ tới

Bài tập 2 - 1

❖ Hãy định nghĩa *toán tử gán* cho lớp **CSoPhuc**.

```
CSoPhuc  CSoPhuc::operator = (CSoPhuc x)
{
    thuc = x.thuc;
    ao = x.ao;
    return *this;
}
```

Bài tập 2 - 2

❖ Hãy định nghĩa *toán tử gán* cho lớp **CPhanSo**.

```
CPhanSo CPhanSo::operator=(CPhanSo x)
{
    tu = x.tu;
    mau = x.mau;
    return *this;
}
```

Toán tử số học

- ❖ toán tử cộng (operator +)
- ❖ toán tử trừ (operator -)
- ❖ toán tử nhân (operator *)
- ❖ toán tử chia (operator /)
- ❖ toán tử mod (operator %)

Toán tử số học (t.t)

- ❖ toán tử cộng bằng (operator +=)
- ❖ toán tử trừ bằng (operator -=)
- ❖ toán tử nhân bằng (operator *=)
- ❖ toán tử chia bằng (operator /=)
- ❖ toán tử mod bằng (operator %=)
- ❖ toán tử tăng một (operator ++)
- ❖ toán tử trừ một (operator --)

Đặt vấn đề


```
CSoPhuc a, b, kq;  
a.nhap();  
b.nhap();  
kq = a.tong(b);
```

Mong muốn:

$kq = a + b$; ???

→ Phải định nghĩa toán tử gán và toán tử cộng cho lớp CSoPhuc

Khai báo


```
class CSoPhuc
{
    private:
        float thuc;
        float ao;
    public:
        CSoPhuc operator = (CSoPhuc x);
        CSoPhuc operator + (CSoPhuc x);
        CSoPhuc operator - (CSoPhuc x);
        CSoPhuc operator * (CSoPhuc x);
        .....
};
```

Số phức

- Số ảo i là số thoả: $i^2 = -1$.
- Số phức z có dạng: $z = a + bi$ trong đó a được gọi là phần thực, b gọi là phần ảo.

Cho 2 số phức $z_1 = a_1 + b_1i, z_2 = a_2 + b_2i$. Khi đó:

$$z_1 = z_2 \Leftrightarrow \begin{cases} a_1 = a_2 \\ b_1 = b_2 \end{cases}$$

$$z_1 \pm z_2 = (a_1 \pm a_2) + (b_1 \pm b_2)i$$

$$z_1 z_2 = (a_1 + b_1i)(a_2 + b_2i) = a_1 a_2 - b_1 b_2 + (a_1 b_2 + a_2 b_1)i$$

$$\frac{z_1}{z_2} = \frac{a_1 + b_1i}{a_2 + b_2i} = \frac{(a_1 + b_1i)(a_2 - b_2i)}{(a_2 + b_2i)(a_2 - b_2i)} = \frac{a_1 a_2 + b_1 b_2 + (b_1 a_2 - b_2 a_1)i}{a_2^2 + b_2^2}$$

```
CSoPhuc  CSoPhuc::operator+(CSoPhuc x)
{
    CSoPhuc  temp;
    temp.thuc = thuc + x.thuc;
    temp.ao = ao + x.ao;
    return  temp;
}
```

```
CSoPhuc  CSoPhuc::operator - (CSoPhuc x)
{
    CSoPhuc  temp;
    temp.thuc = thuc - x.thuc;
    temp.ao = ao - x.ao;
    return  temp;
}
```

```
CSoPhuc  CSoPhuc::operator * (CSoPhuc x)
{
    CSoPhuc  temp;
    temp.thuc = thuc * x.thuc - ao * x.ao;
    temp.ao = thuc * x.ao + ao * x.thuc;
    return  temp;
}
```

Bài tập 3

❖ Hãy định nghĩa các toán tử nạp chồng sau đây cho lớp **CPhanSo**:

- *toán tử cộng*
- *toán tử trừ*
- *toán tử nhân*
- *toán tử chia*

ĐN nạp chồng toán tử cộng


```
CPhanSo  CPhanSo::operator+(CPhanSo x)
{
    CPhanSo  temp;
    temp.tu = tu * x.mau + mau * x.tu;
    temp.mau = mau * x.mau;
    return  temp;
}
```

ĐN nạp chồng toán tử trừ


```
CPhanSo  CPhanSo::operator-(CPhanSo x)
{
    CPhanSo  temp;
    temp.tu = tu * x.mau - mau * x.tu;
    temp.mau = mau * x.mau;
    return  temp;
}
```

ĐN nạp chồng toán tử nhân


```
CPhanSo  CPhanSo::operator* (CPhanSo x)
{
    CPhanSo  temp;
    temp.tu = tu * x.tu;
    temp.mau = mau * x.mau;
    return  temp;
}
```

ĐN nạp chồng toán tử chia


```
CPhanSo  CPhanSo::operator/ (CPhanSo x)
{
    CPhanSo  temp;
    temp.tu = tu * x.mau;
    temp.mau = mau * x.tu;
    return  temp;
}
```

Toán tử so sánh

- ❖ toán tử so sánh lớn hơn (**operator >**)
- ❖ toán tử so sánh nhỏ hơn (**operator <**)
- ❖ toán tử so sánh lớn hơn hoặc bằng (**operator >=**)
- ❖ toán tử so sánh nhỏ hơn hoặc bằng (**operator <=**)
- ❖ toán tử so sánh bằng (**operator ==**)
- ❖ toán tử so sánh khác (**operator !=**)

Đặt vấn đề


```
int x, y;  
....  
if (x > y)  
{  
    .....  
}
```

```
CPhanSo a, b;  
....  
if (a > b)  
{  
    .....  
}
```

→ Định nghĩa *toán tử so sánh lớn hơn* cho lớp CPhanSo

Khai báo lớp

Class **CPhanSo**

```
{  
    private:  
        int tu;  
        int mau;  
    public:  
        CPhanSo operator – (CPhanSo x);  
        int operator > (CPhanSo x);  
        int operator < (CPhanSo x);  
        int operator >= (CPhanSo x);  
        int operator <= (CPhanSo x);  
        int operator == (CPhanSo x);  
        int operator != (CPhanSo x);  
        .....  
};
```


Bài tập 4

❖ Hãy định nghĩa các toán tử so sánh cho lớp *CPhanSo*

Class CPhanSo

```
{  
    private:  
        int tu;  
        int mau;  
    public:  
        CPhanSo operator – (CPhanSo x);  
        int operator > (CPhanSo x);  
        int operator < (CPhanSo x);  
        int operator >= (CPhanSo x);  
        int operator <= (CPhanSo x);  
        int operator == (CPhanSo x);  
        int operator != (CPhanSo x);  
};
```


ĐN toán tử so sánh lớn hơn cho lớp CPhanSo


```
int  CPhanSo::operator>(CPhanSo x)
{
    CPhanSo  temp = *this-x;
    if (temp.tu * temp.mau > 0 )
        return  1;
    else
        return  0;
}
```

ĐN toán tử so sánh nhỏ hơn cho lớp CPhanSo


```
int  CPhanSo::operator<(CPhanSo x)
{
    CPhanSo  temp = *this-x;
    if (temp.tu * temp.mau < 0 )
        return  1;
    else
        return  0;
}
```

ĐN toán tử so sánh \geq và \leq cho lớp CPhanSo


```
int CPhanSo::operator>=(CPhanSo x)
{
    CPhanSo temp = *this-x;
    if (temp.tu * temp.mau >= 0 )
        return 1;
    else
        return 0;
}
```

```
int CPhanSo::operator<=(CPhanSo x)
{
    CPhanSo temp = *this-x;
    if (temp.tu * temp.mau <= 0 )
        return 1;
    else
        return 0;
}
```

ĐN toán tử so sánh == và != cho lớp CPhanSo


```
int CPhanSo::operator==(CPhanSo x)
{
    CPhanSo temp = *this-x;
    if (temp.tu * temp.mau == 0 )
        return 1;
    else
        return 0;
}
```

```
int CPhanSo::operator!=(CPhanSo x)
{
    CPhanSo temp = *this-x;
    if (temp.tu * temp.mau != 0 )
        return 1;
    else
        return 0;
}
```

Test 2

- ❖ Thiết kế và khai báo lớp *CPhanSo*
 - Cài đặt các phương thức nhập, xuất cho lớp CPhanSo
 - Định nghĩa toán tử vào và toán tử ra cho lớp CPhanSo
 - Định nghĩa nạp chồng toán tử gán
 - Định nghĩa nạp chồng các toán tử số học (+ , - , * , /) trên lớp CPhanSo
 - Định nghĩa các toán tử so sánh (>,<,>=,<=,==,!=)
- ❖ Viết chương trình nhập vào 2 phân số. Cho biết kết quả tính tổng, hiệu, tích, thương của 2 phân số này. Thực hiện so sánh 2 phân số.

